

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 9 września 1959 r.

w sprawie ogłoszenia statutu stowarzyszenia wyższej użyteczności „Związek Harcerstwa Polskiego”.

Na podstawie §§ 2 i 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1959 r. w sprawie uznania „Związku Harcerstwa Polskiego” za stowarzyszenie wyższej użyteczności (Dz. U. Nr 44, poz. 272) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ogłasza się statut stowarzyszenia wyższej użyteczności „Związek Harcerstwa Polskiego”, stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
Minister Spraw Wewnętrznych: w z. A. Alster

Załącznik do zarządzenia Ministra
Spraw Wewnętrznych z dnia 9 wrze-
śnia 1959 r. (poz. 451).

STATUT ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO

I. Nazwa, teren działalności i siedziba.

§ 1. 1. Stowarzyszenie nosi nazwę „Związek Harcerstwa Polskiego”, w skrócie „ZHP”.

2. Związek Harcerstwa Polskiego jest stowarzyszeniem wyższej użyteczności.

§ 2. ZHP rozwija swoją działalność na obszarze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

§ 3. Siedzibą władz naczelnych ZHP jest miasto stołeczne Warszawa.

II. Charakter, cel i środki działania.

§ 4. 1. ZHP jest samodzielną, dobrowolną, ideowo-wychowawczą organizacją społeczną, skupiającą młodzież i instruktorów do wspólnej pracy dla Polski Ludowej.

2. ZHP pracuje pod ideowym przewodnictwem Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

3. ZHP wychowuje młodzież w duchu idei socjalizmu, wychowuje:

- człowieka całym życiem oddanego walce o rozkwit i suwerenność Ojczyzny, zdyscyplinowanego, odpowiedzialnego gospodarza kraju, który umie dla niego sumiennie pracować i mądrze nim współrzędzić;
- człowieka, dla którego zgodnie z ideą internacjonalizmu sprawy i wolność innych narodów są równie ważne, jak sprawy jego narodu;
- człowieka wrażliwego na krzywdę, szczególnie na krzywdę społeczną, szanującego w każdym człowieka, stojącego zawsze w obronie godności ludzkiej, w obronie słabych, krzywdzonych i prześladowanych;
- człowieka świadomie pracującego nad własnym charakterem, zwalczającego egoizm u siebie i u innych, zdolnego do poświęceń w imię swojej idei, umiejącego wytrwale walczyć o zwycięstwo własnych przekonań, który zawsze postępuje tak, jak myśli, umie podporządkować się decyzji zespołu;
- człowieka kulturalnego, myślącego, pogłębiającego swą wiedzę, podążającego za postępem, rozwojem nauki i techniki, człowieka o śmiałym spojrzeniu na świat, gotowego do ulepszania go własnym wysiłkiem, swą czynną postawą społeczną;
- człowieka umiejącego sobie radzić w życiu i czerpać radość i siłę z obcowania z przyrodą, koleżeńkiego współżycia w zespole i sprawnego, zespołowego działania w pracy i zabawie.

§ 5. ZHP czerpie swe ideały wychowawcze z najpiękniejszych tradycji kultury polskiej, z walk naszego narodu o wolność, niepodległość i postęp, ze szczególnie bliskich nam bohaterskich tradycji walk klasy robotniczej, z tradycji postępowych ruchów młodzieżowych w Polsce, w tym postępowego nurtu całego ruchu harcerskiego od zarania jego istnienia.

§ 6. ZHP wychowuje swych członków w duchu wolności przekonań i szeroko pojętej tolerancji tak w stosunku do wierzących, jak i niewierzących. ZHP jest organizacją świecką i nie organizuje praktyk religijnych.

§ 7. Związek Harcerstwa Polskiego:

- a) jest członkiem Światowej Federacji Młodzieży Demokratycznej i bierze czynny udział w jej pracach;
- b) w imię wspólnych ideałów współdziała z organizacjami pionierskimi i młodzieżowymi krajów obozu socjalizmu oraz z postępowymi organizacjami młodzieżowymi na całym świecie;
- c) utrzymuje kontakty ze wszystkimi młodymi ludźmi i organizacjami młodzieżowymi, które pragną zachowania pokoju i przyjaźni między narodami;
- d) współdziała z młodzieżą Polonii zagranicznej.

§ 8. 1. Pracę ideowo-wychowawczą z młodzieżą ZHP prowadzi na zasadach zawartych w statucie oraz w przyrzeczeniu i prawie harcerskim i w obietnicy i prawie zucha, które brzmią następująco:

Przyrzeczenie harcerskie.

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Polsce Ludowej, walczyć o prawdę i sprawiedliwość społeczną, nieść chętnie pomoc każdemu człowiekowi, być posłusznym prawu harcerskiemu.

Prawo harcerskie.

1. Harcerz służy Polsce i dla niej sumiennie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.
3. Harcerz jest sprawiedliwy, w każdym szanuje człowieka i staje w obronie krzywdzonych.
4. Harcerz jest przyjacielem tych, co zmieniają świat na lepszy, a za brata uważa każdego innego harcerza.
5. Harcerz chętnie pomaga rodzicom, dba o dom rodzinny, szanuje starszych.
6. Harcerz jest pożyteczny i gospodarny, dba o dobro społeczne.
7. Harcerz jest pracowity i wytrwały, w życiu stawia sobie wielkie cele.
8. Harcerz jest karny i odważny, z uśmiechem pokonuje trudności.
9. Harcerz jest przyjacielem przyrody, poznaje jej piękno i tajemnice.
10. Harcerz jest szlachetny w słowie i czynach. Nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych.

Obietnica zucha.

Obietuję być dobrym zuchem, zawsze przestrzegać prawa zucha.

Prawo zucha.

1. Zuch kocha Polskę.
2. Zuch jest dzielny.
3. Zuch mówi prawdę.

4. Zuch pamięta o swych obowiązkach.
5. Wszystkim jest z zuchem dobrze.
6. Zuch stara się być coraz lepszy.

2. Przyrzeczenie i prawo harcerskie obowiązuje młodzież i instruktorów. Wyjątek stanowi jedynie zakaz palenia tytoniu. Zwolnieni są z niego pełnoletni członkowie Związku. Są oni jednak zachęceni do niepalenia.

3. Instruktor(ka) przy mianowaniu składa na ręce hufcowego, komendanta chorągwi lub Naczelnika Harcerstwa, w zależności od przydziału służbowego, zobowiązanie instruktorskie, które brzmi następująco:

Zobowiązanie instruktorskie.

Stwierdzam, że wstępuję do grona instruktorskiego Związku Harcerstwa Polskiego w pełnej świadomości praw i obowiązków organizacyjnych oraz odpowiedzialności za swoją pracę i za powierzoną mi młodzież.

Zobowiązuję się w pracy wychowawczej rozwijać u młodzieży poszanowanie godności ludzkiej, patriotyzm, poczucie sprawiedliwości społecznej i dążenie do jej urzeczywistnienia w Polsce i na całym świecie.

Będę pracował nad utrwaleniem w umysłach i uczuciach młodzieży zrozumienia i umiłowania idei socjalizmu.

Będę karnym członkiem organizacji, gdziekolwiek się znajdę, będę się starał brać udział w pracy ZHP i nie porzucę powierzonego sobie stanowiska, zanim się nie wywiążę z obowiązków, które z niego wynikają.

§ 9. Dla osiągnięcia swych celów ZHP:

- a) skupia młodzież i instruktorów harcerskich w odpowiednich jednostkach organizacyjnych;
- b) prowadzi wśród młodzieży pracę wychowawczą metodami harcerskimi, wzbogacając je najnowszymi osiągnięciami pedagogiki;
- c) szkoli kierowników pracy harcerskiej;
- d) zabiega o fundusze, gromadzi pomoce, zakłada odpowiednie urządzenia oraz placówki wychowawcze i gospodarcze;
- e) prowadzi działalność wydawniczą i propagandową;
- f) współpracuje z organizacjami młodzieżowymi: Związkiem Młodzieży Socjalistycznej i Związkiem Młodzieży Wiejskiej oraz innymi organizacjami społecznymi i instytucjami zajmującymi się sprawami wychowania młodzieży.

III. Członkowie Związku.

§ 10. Członkami ZHP są:

- a) instruktorki i instruktorzy;
- b) młodzież harcerska (harcerki, harcerze, zuchy).

§ 11. Instruktor(ka), instruktorem może zostać osoba świecka, posiadająca obywatelstwo polskie, mająca przygotowanie do prowadzenia pracy wychowawczej w Związku i odpowiadająca warunkom określonym w regulaminie instruktorów harcerskich, ustalonym przez Naczelną Radę Harcerską.

§ 12. Podstawowe obowiązki instruktorów są następujące:

- a) przestrzeganie i wprowadzanie w życie zasad Ideowych Związku i zobowiązania instruktorskiego;
- b) czynny udział w pracy harcerskiej na stanowiskach wychowawczych;
- c) stałe podnoszenie swego poziomu ogólnego i instruktorskiego;

- d) podporządkowanie się przepisom i zarządzeniom obowiązującym w Związku;
- e) regularne opłacanie składki instruktorskiej.

§ 13. Podstawowe uprawnienia instruktorów są następujące:

- a) czynne oraz w wypadku pełnoletności bierne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku;
- b) prawo do sprawowania wszelkich funkcji w Związku;
- c) prawo przyjmowania przyrzeczenia harcerskiego;
- d) prawo składania wniosków dotyczących życia Związku;
- e) prawo do korzystania z urządzeń i instytucji Związku.

§ 14. 1. Tryb mianowania, zaliczania służby, przenoszenia do rezerwy i zwalniania instruktorów z ZHP ustala regulamin instruktorów ZHP oraz inne regulaminy uchwalane przez Naczelną Radę Harcerską.

2. Usunięcie instruktora z ZHP może nastąpić jedynie na podstawie orzeczenia komisji dyscyplinarnej za:

- a) popełniony czyn nieetyczny lub działanie na szkodę Związku;
- b) niestosowanie się do statutu i regulaminów;
- c) zaleganie ze składkami dłużej niż jeden rok.

3. Usunięcie instruktora w stopniu przewodnika(czki) i podharcmistra(yni) przeprowadza komenda chorągwi, harcmistrza(yni) — Główna Kwatera Harcerstwa.

4. Usuniętemu przysługuje prawo odwołania do hierarchicznie wyższej władzy harcerskiej.

5. Do czasu rozstrzygnięcia odwołania odwołującemu się nie przysługują prawa członkowskie.

§ 15. 1. Młodzież harcerska do lat 11 nosi nazwę zuchów i jest zorganizowana w drużyny zuchowe.

2. Młodzież harcerska od lat 11 nosi nazwę harcerek-harcerzy i jest zorganizowana w drużyny harcerskie.

3. Zuchy, harcerki i harcerze są przyjmowani do drużyn za zezwoleniem rodziców lub opiekunów.

4. Młodzież starsza, powyżej lat 13, może pozostać w ZHP w zasadzie w charakterze pełniących funkcje wychowawcze lub być zorganizowana w drużyny, których celem jest przygotowanie kierowników pracy harcerskiej.

5. Młodzież harcerska ma prawo korzystania z urządzeń ZHP, nie ma ani czynnego, ani biernego prawa wyborczego do władz Związku.

6. Odpowiednie instrukcje określają sposób przyjmowania, zwalniania i usuwania członków drużyn.

IV. Ustrój Związku.

§ 16. ZHP dzieli się na chorągwie, a chorągwie na hufce, hufce składają się z drużyn zuchowych i harcerskich.

§ 17. Chorągiew obejmuje hufce i wszystkie inne niższe, bezpośrednio jej podlegające jednostki organizacyjne, znajdujące się na terenie odpowiadającym w zasadzie województwu lub miastu wyłączonemu z województwa.

§ 18. Hufiec obejmuje drużyny zuchów, drużyny harcerskie oraz inne bezpośrednio mu podległe jednostki organizacyjne, znajdujące się na terenie odpowiadającym w zasadzie powiatowi, miastu stanowiącemu powiat lub dzielnicy miasta wyłączonego z województwa.

§ 19. Drużyny są w zasadzie jednorodnjowe. Władza harcerskie są wspólne.

§ 20. Odpowiednie instrukcje określają strukturę i zasady pracy drużyn.

V. Władze naczelne.

§ 21. Władzami naczelnymi ZHP są:

- a) Zjazd Walny;
- b) Naczelna Rada Harcerska i jej organ Główna Kwatera Harcerstwa;
- c) Komisja Rewizyjna ZHP.

§ 22. 1. W Zjeździe Walnym biorą udział:

- a) członkowie Naczelnej Rady Harcerskiej oraz Komisji Rewizyjnej ZHP,
- b) komendanci chorągwi,
- c) instruktorzy(ki), jeżeli wywiązali się z obowiązków organizacyjnych; w razie gdy liczbą instruktorów(ek) będzie większa niż 500, biorą oni udział w Zjeździe Walnym za pośrednictwem delegatów wybieranych na podstawie regulaminu uchwalonego przez Naczelną Radę Harcerską.

2. Zwykły Zjazd Walny odbywa się co 4 lata, zwołuje go Naczelna Rada Harcerska, ogłaszając to w „Wiadomościach Urzędowych” przynajmniej na dwa miesiące przed terminem z podaniem porządku obrad.

3. Nadzwyczajny Zjazd Walny zwołuje Naczelna Rada Harcerska z własnej inicjatywy lub na żądanie Komisji Rewizyjnej ZHP albo na wniosek $\frac{1}{4}$ ogólnej liczby instruktorów Związku. Żądanie zwołania Zjazdu Walnego powinno być zgłoszone na piśmie z podaniem proponowanego porządku dziennego obrad. Naczelna Rada Harcerska ma prawo uzupełnić proponowany porządek obrad.

§ 23. 1. Zjazd Walny:

- a) decyduje o sprawach ideowo-programowych ZHP;
- b) wybiera:
 - Naczelną Radę Harcerską,
 - Komisję Rewizyjną ZHP;
- c) przyjmuje sprawozdania Naczelnej Rady Harcerskiej i Komisji Rewizyjnej ZHP;
- d) podejmuje decyzję co do udzielenia absolutorium Naczelnej Radzie Harcerskiej;
- e) uchwała statut, decyduje o jego zmianie i o likwidacji ZHP;
- f) uchwała regulamin Zjazdu Walnego.

2. Uchwały Zjazdu Walnego w sprawach nie objętych innymi paragrafami niniejszego statutu są prawomocne przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania i zapadają zwykłą większością głosów.

§ 24. 1. Liczbę członków Naczelnej Rady Harcerskiej ustala każdorazowo Zjazd Walny.

2. W skład Naczelnej Rady Harcerskiej wchodzi z urzędu komendanci chorągwi. Mandat komendanta chorągwi wchodzącego z urzędu w wypadku jego rezygnacji lub zwolnienia z funkcji komendanta wygasa z chwilą odwołania go przez Naczelną Radę Harcerską.

3. Naczelna Rada Harcerska może odwołać ze swego składu poszczególnych członków i uzupełnić swój skład do liczby ustalonej na Zjeździe. Liczba dokooptowanych, a także odwołanych członków Naczelnej Rady Harcerskiej, nie może przekroczyć $\frac{1}{3}$ składu wybranego na Zjeździe, nie licząc zmian wynikających z kooptacji i odwoływania komendantów chorągwi wchodzących z urzędu. Uchwały w sprawach kooptacji i odwoływania zapadają bezwzględną większością głosów.

4. Naczelna Rada Harcerska zbiera się nie rzadziej niż 4 razy w roku. Uchwały Naczelnej Rady Harcerskiej zapadają większością głosów, w obecności co najmniej połowy członków Naczelnej Rady Harcerskiej i obowiązują wszystkich członków Związku.

§ 25. 1. Naczelna Rada Harcerska jest najwyższą władzą harcerską w okresie między Zjazdami Walnymi.

2. Naczelna Rada Harcerska podejmuje uchwały w sprawach:

- a) realizacji założeń ideowych ZHP;
- b) przyrzeczenia i prawa harcerskiego, obietnicy i prawa zucha oraz zobowiązania instruktorskiego;
- c) zasad pracy wychowawczej w Związku;
- d) zatwierdzania podstawowych regulaminów;
- e) regulaminu wyborów delegatów instruktorów na Zjazd Walny oraz zjazdu chorągwi.

3. Ponadto Naczelna Rada Harcerska:

- a) uchwała statut harcerskich placówek gospodarczych;
- b) powołuje Sąd Harcerski i zatwierdza jego regulamin;
- c) powołuje komisje do wykonania swych zadań;
- d) wysłuchuje okresowych sprawozdań Głównej Kwatery Harcerstwa, kontroluje i ocenia jej działalność;
- e) zatwierdza budżet Związku i kontroluje jego wykonanie, decyduje o nabyciu-zbyciu i obciążeniu nieruchomości, przyjmuje legaty i darowizny;
- f) ustala składki członkowskie oraz inne opłaty organizacyjne.

4. W okresie między zebraniem Naczelnej Rady Harcerskiej w uzasadnionych przypadkach Główna Kwatera Harcerstwa może podejmować decyzje w sprawach zastrzeżonych dla Naczelnej Rady Harcerskiej z obowiązkiem przedstawienia tych decyzji do zatwierdzenia przez Naczelną Radę Harcerską na najbliższym zebraniu.

5. Naczelna Rada Harcerska działa na podstawie regulaminu przez siebie opracowanego.

§ 26. 1. Zebrania Naczelnej Rady Harcerskiej zwołuje Główna Kwatera Harcerstwa uchwałą zawierającą proponowany porządek dzienny. Główna Kwatera Harcerstwa obowiązana jest zwołać zebranie Naczelnej Rady Harcerskiej również na wniosek Komisji Rewizyjnej ZHP lub $\frac{1}{3}$ ogólnej liczby członków Naczelnej Rady Harcerskiej, zgłoszony na piśmie z podaniem proponowanego porządku obrad. Obrady Naczelnej Rady Harcerskiej otwiera Naczelnik Harcerstwa. Naczelna Rada Harcerska wybiera każdorazowo spośród swego grona przewodniczącego obrad.

2. Prawo zgłaszania projektów uchwał Naczelnej Rady Harcerskiej przysługuje:

- a) Głównej Kwaterze Harcerstwa;
- b) komisjom Naczelnej Rady Harcerskiej;
- c) poszczególnym członkom Naczelnej Rady Harcerskiej.

Projekty muszą być wniesione na piśmie przynajmniej na tydzień przed ogłoszonym terminem zebrania Naczelnej Rady Harcerskiej.

3. Uchwały Naczelnej Rady Harcerskiej są ogłaszane w „Wiadomościach Urzędowych”.

§ 27. 1. Naczelna Rada Harcerska wybiera spośród siebie Naczelnika Harcerstwa i Główną Kwaterę Harcerstwa. Naczelna Rada Harcerska ma prawo odwołać Naczelnika Harcerstwa i członków Głównej Kwatery Harcerstwa.

2. Główna Kwatera Harcerstwa jest organem prezydialnym i wykonawczym Naczelnej Rady Harcerskiej, pracującym kolegiąlnie pod przewodnictwem Naczelnika Harcerstwa. Uchwały Głównej Kwatery Harcerstwa zapadają większością

głosów przy obecności co najmniej połowy członków Głównej Kwatery Harcerstwa i obowiązują wszystkich członków Związku.

3. Sposób działania Głównej Kwatery Harcerstwa określa regulamin uchwalony przez Naczelną Radę Harcerską.

§ 28. Główna Kwatera Harcerstwa:

- a) wykonuje uchwały Zjazdu Walnego i Naczelnej Rady Harcerskiej;
- b) inicjuje prace w zakresie podstawowych problemów Związku;
- c) kieruje pracą wszystkich jednostek organizacyjnych i pracą instruktorów;
- d) uchwała regulaminy i instrukcje związane z pracą podległych sobie jednostek;
- e) opracowuje budżet Związku i przedstawia do zatwierdzenia Naczelnej Radzie Harcerskiej;
- f) prowadzi kontrolę finansową jednostek organizacyjnych ZHP;
- g) w okresie między zebraniem Naczelnej Rady Harcerskiej decyduje o nabyciu, zbyciu i obciążeniu nieruchomości, przyjęciu legatów i darowizn oraz zaciąganiu zobowiązań;
- h) ma prawo uchylać uchwały, rozkazy, instrukcje itp. niższych jednostek organizacyjnych;
- i) reprezentuje ZHP wobec władz, organizacji i osób trzecich;
- j) składa sprawozdania ze swej działalności Naczelnej Radzie Harcerskiej i odpowiada przed nią za swą pracę.

§ 29. 1. Komisja Rewizyjna ZHP składa się z 9 członków i 4 zastępców.

2. Komisja Rewizyjna ZHP sprawuje kontrolę nad działalnością Związku oraz występuje z wnioskiem co do udzielenia absolutorium Naczelnej Radzie Harcerskiej.

3. Komisja Rewizyjna pracuje na podstawie regulaminu opracowanego przez siebie.

VI. Władze terenowe.

§ 30. Władzami chorągwi są:

- a) zjazd chorągwi;
- b) komenda chorągwi;
- c) komisja rewizyjna chorągwi.

§ 31. 1. Zjazd chorągwi odbywa się raz na dwa lata.

2. W zjeździe biorą udział instruktorzy-delegaci, wybrani na podstawie regulaminu ustalonego przez Naczelną Radę Harcerską.

3. Zjazd chorągwi:

- a) wysłuchuje sprawozdania ustępującej komendy chorągwi i komisji rewizyjnej;
- b) podejmuje decyzje co do udzielenia absolutorium ustępującej komendzie;
- c) wytycza kierunki pracy chorągwi;
- d) dokonuje wyboru komendy chorągwi i komisji rewizyjnej.

§ 32. 1. Komenda chorągwi składa się z 9—15 instruktorów wybranych przez zjazd chorągwi,

2. Komenda chorągwi wybiera spośród siebie komendanta chorągwi i przedstawia w Głównej Kwaterze Harcerstwa wnioski do zatwierdzenia.

3. Główna Kwatera Harcerstwa może zawiesić lub odwołać komendanta chorągwi, a także zawiesić lub odwołać ze składu komendy chorągwi na wniosek komendanta chorągwi poszczególnych jej członków w liczbie nie przekraczającej 50% całego składu. Uzupełnienia składu dokonuje komenda chorągwi przez kooptację. Odwołanie komendanta chorągwi podlega zatwierdzeniu przez Naczelną Radę Harcerską na najbliższym posiedzeniu.

4. W razie ustąpienia lub odwołania większej liczby członków komendy chorągwi niż 50% Główna Kwatera Harcerstwa ma obowiązek mianować p.o. komendanta chorągwi i zarządzić wybory w terminie nie dłuższym niż pół roku.

§ 33. 1. Komenda chorągwi pod przewodnictwem komendanta jest organem kierującym kolegialnie pracą chorągwi.

2. Uchwały komendy chorągwi zapadają większością głosów przy obecności co najmniej $\frac{2}{3}$ członków.

§ 34. Komenda chorągwi:

- a) wykonuje uchwały i zarządzenia naczelnych władz harcerskich;
- b) kieruje pracą podległych sobie jednostek organizacyjnych i pracą instruktorów chorągwi;
- c) ma prawo uchylać rozkazy, instrukcje itp. niższych jednostek organizacyjnych;
- d) prowadzi działalność finansowo-gospodarczą w ramach przysługujących jej uprawnień;
- e) reprezentuje ZHP wobec terenowych władz, organizacji społecznych i osób trzecich na terenie swego województwa;
- f) składa sprawozdania ze swej pracy Głównej Kwaterze Harcerstwa oraz zjazdowi chorągwi i odpowiada przed nimi za swą pracę.

§ 35. 1. Komisja rewizyjna chorągwi składa się z 5 członków i 2 zastępców.

2. Komisja rewizyjna chorągwi sprawuje kontrolę nad działalnością chorągwi oraz składa sprawozdanie na zjeździe chorągwi z wnioskiem co do udzielenia absolutorium ustępującej komendzie w powyższym zakresie.

3. Komisja rewizyjna pracuje na podstawie regulaminu opracowanego przez komisję rewizyjną ZHP.

§ 36. Władzą hufca jest komenda hufca.

§ 37. 1. Komenda hufca składa się z 5—9 instruktorów, w tym hufcowego, mianowanych przez komendę chorągwi.

2. Komenda chorągwi może zawiesić i odwołać hufcowego, a na wniosek hufcowego poszczególnych członków komendy hufca.

§ 38. 1. Komenda hufca pod przewodnictwem hufcowego jest organem kierującym kolegialnie pracą hufca.

2. Uchwały komendy hufca zapadają większością głosów przy obecności co najmniej $\frac{2}{3}$ członków.

3. Obowiązki i prawa hufcowego określa regulamin opracowany przez Naczelną Radę Harcerską.

§ 39. Komenda hufca:

- a) wykonuje uchwały i zarządzenia władz harcerskich;

- b) kieruje pracą podległych sobie jednostek organizacyjnych i pracą instruktorów hufca;
- c) prowadzi działalność finansowo gospodarczą w ramach przystługających jej uprawnień;
- d) reprezentuje ZHP wobec władz terenowych, organizacji społecznych i osób trzecich na terenie hufca;
- e) składa sprawozdania ze swej działalności komendzie chorągwi i odpowiada przed nią za swą pracę.

VII. Sądy i komisje dyscyplinarne.

§ 40. 1. Sprawy między instruktorami ZHP rozpatrują sądy harcercskie. Sądy harcercskie są sądami koleżeńskimi.

2. Wykroczenia dyscyplinarne instruktorów rozpatrują komisje dyscyplinarne.

3. Sądy harcercskie i komisje dyscyplinarne istnieją przy Naczelnej Radzie Harcercskiej i komendach chorągwi i są przez nie powoływane.

4. Zakres, strukturę i zasady działania sądów harcercskich i komisji dyscyplinarnych ustalają regulaminy uchwalane przez Naczelną Radę Harcercską.

VIII. Rady i koła przyjaciół harcercstwa.

§ 41. 1. Na terenie szkół, w których działają drużyny harcercskie, mogą w ramach komitetów rodzicielskich działać zespoły zajmujące się pracą z drużyną harcercską (koło przyjaciół harcercstwa). Zakres działania tych zespołów określi zarządzenie Ministra Oświaty, wydane w porozumieniu z Naczelną Radą Harcercską.

2. Przy harcercskich drużynach pozaszkolnych mogą działać koła przyjaciół harcercstwa na zasadach określonych regulaminem uchwalonym przez Naczelną Radę Harcercską w porozumieniu z Ministrem Oświaty.

3. Przy poszczególnych komendach ZHP mogą być tworzone rady przyjaciół harcercstwa, powołane przez nadrzędną komendę ZHP na wniosek zainteresowanej komendy. Regulamin rad przyjaciół harcercstwa określi Naczelna Rada Harcercska.

4. Naczelna Rada Harcercska powołuje Radę Główną Przyjaciół Harcercstwa.

5. Członkowie kół przyjaciół, rad przyjaciół oraz osoby pełnoletnie nie będące członkami ZHP, a pełniące funkcje w jednostkach harcercskich, które przez swą aktywną pracę od-

dają poważne usługi na rzecz ZHP, mogą na podstawie regulaminu uchwalonego przez Naczelną Radę Harcercską otrzymać tytuł „działacza harcercskiego”.

IX. Mundur, oznaki, sztandary i pieczęcie.

§ 42. Młodzieży harcercskiej i instruktorom ZHP przysługuje prawo noszenia munduru, krzyża, lilijki oraz innych oznak zgodnie z regulaminem wewnętrznym.

§ 43. 1. Harcercskie jednostki organizacyjne mają prawo posiadania sztandarów na zasadach określonych regulaminem wewnętrznym.

2. Naczelnej Radzie Harcercskiej, Głównej Kwaterze Harcercstwa, komendom chorągwi i komendom hufca przysługuje prawo używania pieczęci z krzyżem harcercskim. Napis na pieczęci głównej Związku brzmi: „Naczelna Rada Związku Harcercstwa Polskiego”. Napisy na pieczęciach pozostałych organów określa regulamin wewnętrzny.

X. Fundusze i gospodarka.

§ 44. 1. ZHP posiada osobowość prawną, może przyjmować zapisy i darowizny oraz nabywać i zbywać majątek ruchomy i nieruchomy.

2. Rokiem administracyjnym ZHP jest rok kalendarzowy.

3. Fundusze ZHP powstają z:

- a) opłat organizacyjnych;
- b) dotacji państwowych i społecznych;
- c) przedsiębiorstw i wydawnictw harcercskich;
- d) dochodów z majątku Związku;
- e) ofiar, darowizn, zapisów itd.

4. Sposób prowadzenia gospodarki finansowej i majątkowej ZHP oraz zaciągania wszelkich zobowiązań i umów określa regulamin uchwalony przez Naczelną Radę Harcercską.

XI. Zmiana statutu i rozwiązanie ZHP.

§ 45. 1. Uchwały w sprawie zmiany statutu podejmuje Zjazd Walny większością $\frac{2}{3}$ głosów przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do udziału w Zjeździe.

2. Uchwałę w sprawie rozwiązania ZHP może podjąć tylko Zjazd Walny większością $\frac{3}{4}$ głosów obecnych. Uchwała ta jest ważna przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do udziału w Zjeździe Walnym.